

Zatrudnienie w epoce postindustrialnej

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Niniejsza publikacja zawiera w głównej mierze wystąpienia na XXII Zjeździe Katedr i Zakładów Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych „Zatrudnienie w epoce postindustrialnej”, który odbył się w Warszawie w dniach 17–18.5.2019 r.

Zjazdy katedr i zakładów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych mają na celu pokazanie najnowszego dorobku przedstawicieli tej nauki, a także lepsze poznanie się środowiska naukowego związanego z tą dyscypliną.

Z wielu względów był to zjazd wyjątkowy. I tak, po pierwsze, został on poprzedzony jubileuszem 90-lecia urodzin nestora polskiej nauki prawa pracy, ubezpieczeń społecznych oraz polityki społecznej Profesora *Wojciecha Muszalskiego*¹.

Po drugie, po raz pierwszy program Zjazdu został przygotowany we współpracy z Radą Naukową, składającą się z przedstawicieli różnych ośrodków naukowych i różnych pokoleń badaczy i badaczek prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. W skład Rady weszli: prof. dr hab. *Krzysztof Baran* (WPiA UJ), prof. dr hab. *Małgorzata Gersdorf* (WPiA UW), prof. dr hab. *Zbigniew Góral* (WPiA UŁ), prof. dr hab. *Anna Musiała* (WPiA UAM), prof. dr hab. *Jakub Stelina* (WPiA UG), prof. dr hab. *Gertruda Uścińska* (WNPiSM UW), prof. dr hab. *Jerzy Wrątny*, dr hab. *Kamil Antonów* (WPiA UO), dr hab. *Monika Gładoch* (WPiA UKSW), dr hab. *Monika Lewandowicz-Machnikowska* (WPiKS SWPS UH) oraz dr hab. *Miroslaw Włodarczyk* (WPiA UŁ). Patronatu Zjazdowi udzielili Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Rzecznik Praw Obywatelskich, Główny Inspektor Pracy oraz Rektor UW.

Po trzecie, Zjazd został zorganizowany w nowej formule – do wystąpień organizatorzy zaprosili osoby na różnym etapie rozwoju kariery naukowej. Założeniem Zjazdu było bowiem pokazanie różnorodności w nauce prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w Polsce, przejawiającej się międzypokoleniowością i dyskusją nad nowo pojawiającymi się lub już eksplorowanymi obszarami badawczymi. Dzięki założeniu

---

¹ Laudację ku czci Dostojnego Jubilata wygłosił Profesor *Jerzy Wrątny*. Jej treść, podobnie jak i wykaz ostatnich publikacji Profesora *Wojciecha Muszalskiego*, zostały zamieszczone na początku niniejszej książki.

międzypokoleniowości i inkluzywności w równym stopniu przedstawić swoje osiągnięcia mogły zarówno badaczki, jak i badacze.

Po czwarte, międzypokoleniowość starano się wyrazić również poprzez zastosowanie niespotykanych we wcześniejszych zjazdach form prezentacji, odpowiednich dla osób w różnym wieku. I tak, uczestnicy mieli możliwość uczestniczyć w sesjach panelowych, posterowych oraz metodologicznych. Zjazd obfitował w dyskusje na tematy, które można uznać za kluczowe we współczesnym dyskursie naukowym na świecie, czego odbicie można znaleźć w niniejszej publikacji. Wychodząc z założenia, że w różnorodności siła, możemy z satysfakcją powiedzieć, że polska nauka prawa pracy i ubezpieczeń społecznych stara się nadążać za współczesnymi trendami światowymi w nauce.

Po piąte, w związku z tym, że organizatorem Zjazdu był Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, na którym nauczanie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych ma nieco inny charakter niż na typowych wydziałach prawa, Zjazd miał również pokazać praktyczne aspekty funkcjonowania tych gałęzi prawa w Polsce. Panele organizowane z partnerami Zjazdu (którymi byli Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Związek Rzemiosła Polskiego i kancelaria DLA Piper) pokazywały związki między teorią a praktyką, a często również w pewnym stopniu niedoceniane obszary życia społecznego (np. rolę rzemiosła w kształtowaniu się nowoczesnego stosunku pracy).

Jak wskazano wyżej, tematem przewodnim Zjazdu było „Zatrudnienie w epoce postindustrialnej”. Tytuł ten miał na celu wyeksponować wątek przewodni, a więc wyłaniające się z resztek epoki industrialnej nowe stosunki zatrudnienia i towarzyszące im zagadnienia, które dotąd nie odgrywały kluczowej roli, ale współcześnie zyskują na znaczeniu. Znajdujemy się bowiem w okresie fundamentalnych zmian sfery pracy, na które co prawda mamy bardzo ograniczony wpływ, tym niemniej ważne są one refleksji naukowej. Tych zmian zresztą doświadczamy, obserwując sytuację pandemiczną i jej skutki dla przebudowujących się dynamicznie stosunków pracy.

W erze postindustrialnej o kształcie prawa pracy decydują czynniki takie, jak m.in. transformacja ustrojowa i społeczna, w tym także zmiana podmiotów dialogu społecznego i osłabienie roli związków zawodowych, nasilająca się transakcyjność stosunków społecznych, przejawiająca się m.in. w braku wspierania legalnych form ustalania warunków pracy, bezrobocie i wykluczenie, globalizacja, zmiana środków produkcji (która przejawia się w technicyzacji i informatyzacji pracy), serwicyzacja gospodarki, a ponadto nasilone migracje, związane z kryzysami wojennymi i klimatycznymi, oraz zmiany globalne dotyczące odchodzenia od tradycyjnie definiowanego stosunku pracy na rzecz pozapracowniczych form świadczenia pracy i indywidualizacji stosunku pracy.

Prawo zatrudnienia, bo takim właśnie pojęciem, zaproponowanym przez prof. *M. Gersdorf*, powinniśmy się, naszym zdaniem, posługiwać, zdaje się łączyć nie tylko modernistyczny normatywizm, ale i postmodernistyczny indywidualizm, co może być wyzwaniem dla ustawodawcy, ale i dla podmiotów stosujących prawo. Nie ma już

sztynnych granic prawa wyznaczanych ustawodawstwem pracy, ale następuje przesuwanie jego granic, przy czym stosunki zatrudnienia dotyczą dużo szerszego obszaru niż ten, jaki wyznaczył stosunek pracy. Zmiany zachodzące w sferze społecznej i technologicznej powodują modyfikację struktury oraz rodzaju pracy, które mają odpowiadać nowo kształtującym się relacjom społecznym. Podobnie jak w okresie pierwszej rewolucji przemysłowej, następuje zmiana środków produkcji i skali produkcji poszczególnych sektorów. Pojawiają się nowe, nieznane dotąd sektory. Wywołuje to istotne implikacje dla prawa zatrudnienia. Dużo mówi się o elastycznych formach pracy, które w istotny sposób wykraczają poza ramy nakreślone przez przepisy dotyczące nawiązania stosunku pracy w jego klasycznej formie umownej albo przynajmniej powodować powinny rewizję poglądów na niektóre aspekty stosunku pracy. Zmienia się miejsce, czas i sposób wykonywania pracy oraz jej rodzaj, poddające się rewolucji w zakresie technologii informacyjnych oraz przemysłowych. Zmienia się struktura popytu na określone rodzaje pracy. Zmieniają się również oczekiwania zatrudnionych – i to nie tylko pracowników w tradycyjnym tego słowa znaczeniu – w zakresie nabywania określonych praw oraz poprawy warunków pracy. I co jest bardzo istotne, ewoluuje podejście do potrzeb pracodawców jako podmiotów kreujących miejsca pracy. O tym wszystkim była mowa podczas Zjazdu, co znalazło swoje odzwierciedlenie w zamieszczonych w niniejszej publikacji opracowaniach.

Zjazd odbył się jeszcze przed pandemią, która przyniosła nowe problemy, nie rozwiązując starych. To tylko pokazuje, w jak niepewnych i dynamicznie zmieniających się warunkach funkcjonujemy i jak bardzo potrzebne są dyskusje nad sprawami pozornie oczywistymi, aktualnymi i przyszłością – tak, aby nas jak najmniej zaskakiwała.

Warszawa, listopad 2021 r.

dr *Barbara Godlewska-Bujok*
dr hab. *Krzysztof Walczak*, prof. UW

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl